

ЗОРАН БОЖОВИЋ

ДРАМА У РЕДАКЦИЈИ
САТИРИЧНОГ ЛИСТА *БИЧ*

Сунце још није одскочило, а Сава Савић, главни уредник сатиричног листа „Бич“, одлучним кораком већ улази у свој радни кабинет. Поранио је да прегледа и потпише празнични број листа, али његов секретар Бобан, по обичају, касни, па му не остаје ништа друго него да нервозно шетка по кабинету и љутито гунђа. Обишавши око писаћег стола осам пута – рођен је у знаку тог броја по кинеском хороскопу! – незадовољно одмахује главом и седа за компјутер.

Многи сатиричари, чим се докопају уредничке фотеље, дигну руке од писања и окрену се банчењу и трачарењу, Сава није од тог соја. Он и даље пише, само то сад нису сатирични текстови, него љубавни романи које објављује под псеудонимом Авас Ћивас. Дуго се сматрало да је у питању неки страни писац и тек пошто се неко досетио да псеудоним прочита здесна на лево, откривено је ко се иза њега крије. Због тог неочекиваног преласка на љубиће једни га нападају да се продао властима, други га хвале да се на тај начин руга властима, трећи га жале, јер сматрају да штанцује шунд литературу да би задовољио захтевну супругу и два размажена сина. Никоме не пада на памет да он на тај начин поручује свима да сатиричари нису неки злуради намћори, који устају на леву ногу, него нормални људи који имају природну потребу за лепим и племенитим осећањима. О томе говори и у свом најновијем роману о тинејџерки која је после, седам година забављања, оставила дечка, јер се у међувремену заљубила у његовог деду. Пише са задовољством, што се види по враголастом смешку који му титра око усана. Нажалост, то стање стваралачког блаженства не траје дуго, нарушава га упорна звоњава телефона на писаћем столу. Набравши обрве, он невољно укључује спикерфон и просторију испуњава Мишков крештави глас.

- Па добро, Саво, ја чекам да ми се јавиш, а ти ништа! Пре недељу дана послао сам ти једну генијалну причу о једном корумпираном сатиричару...

- Немам појма о томе, Мишко – збуњено мрмља Сава - Бобан ми је још није проследио.

- Мораш добро да га изрибаш. Не може тако да се односи према старим и провереним сарадницима.

- Рибам га без престанка, али слаба вајда. По читав дан је на фејсбуку и твитеру. Што ја сам не урадим, то остане неурађено.

- Није што је моја, али прича је више него актуелна, било би добро да изађе у празничном броју – одлучним гласом закључи Мишко.

- Не могу ништа да ти обећам – уздржано одговори Сава. - Јавићу ти се кад је прочитам.

Мишко је био расположен за причу, али Сава га одавно не подноси, па је чим му се указала прилика, прекинуо везу. Затим се увалио у фотељу и вратио свом роману. Замислио је да је на пешчаном пруду са својим јунацима, причинило му се да осећа мирис мора, указала му се чак и прелепа девојка у црвеном бикинију и баш у том часу у собу улете младић чији је изглед јасно говорио да је јак, здрав и задовољан собом.

- Имам осећај да сте ме тражили, шефе? – огласи се прилазећи Сави са широким осмехом на лицу.

- У праву си, Бобане – потврди Сава глумећи строгоћу. – Ко шта ради, ја јурим секретара. Да сам бар узео неку симпатичну девојку, лакше би ми било.

- Упао сам у гужву на Бранковом мосту, једва сам се искобелјао – објасни Бобан.
- А што се тиче девојке, ту не могу да вам помогнем, шефе. Да мењам пол, то не долази у обзир!

Сава се спонтано насмеја, тобож незадовољно заврте главом, па се поново уозбиљи.

- Малочас ми се јављао Мишко, каже да нам је послао неку причу. Јеси ли је прочитао?

- Јесам – потврди Бобан климнувши главом. - Сочан, оштар и актуелан текст. Могу да вам га пустим на мејл?

- Пусти је, па кад нађем мало времена, прочитаћу је.

- Ако се слажете, ја бих ту причу објавио на првој страни, одмах испод ваше.

- Слажем се, нек виде људи ко је бољи и оштрији.

- Није он вама, шефе, ни до колена.

- То си добро рекао. Јави му да смо га угурали у празнични број да ми више не досађује.

- Океј, шефе, биће како ви кажете! – рече Бобан и, салутиравши, изађе.

Мада му пријају Бобанови комплименти, Сава је врло незадовољан његовим радом и за то има добре разлоге. Бобан је типичан представник размажене престоничке младежи са урођеним смислом за уживање и фолирање. Студирао је права и после три године закључио да су профани глупи и да га сви до једног мрзе, јер му завиде. Три године се одмарао од траума, па се онда уписао у неку Високу школу за менаџмент, у којој је провео две године, а да није изашао ни на један испит. Пре три месеца Сава га

је, на свастикину молбу, запослио у „Бичу“, само зато да га улица и кладионица не узму под своје. За протекла три месеца деведесет пута се покајао, али не може му ништа. Кад би га, не дај боже, отпустио, жена би му очи ископала.

Испразнивши лулу, он се поново ували у фотељу, затвори очи и рукама прекри лице. Покуша да се поново придружи својим јунацима на пешчаном пруду, али убрзо схвати да је то немогућа мисија. Чаролија је неповратно нестала, остало му је само да утеху потражи у дуванском диму. Нажалост, ни то мало није му се дало. Само што је једном пућнуо, зазвонио је телефон.

- Здраво, Саво, Цаца је! - зачу се пријатан женски глас. - Шта радиш?

- Ево, Цацо, спремам празнични број – љубазно одговори Сава – не знам где ми је глава!

- Зато те и зovem. Чујем да ти је Мишко дао неку причу о неком корумпираном сатиричару који се продао за мале паре?

- Добро си чула. Ставићу је на прву страну, нека народ види да не штедим ни мангупе у својим редовима.

- Боже, Саво, откуд ти та монструозна идеја?! Апсурдно је да ми, сатиричари сами себи пуцамо у ноге. Сем тога, та прича не сме да угледа светлост дана, јер се у њој алудира на нашег Перу?

- Нисам ништа приметио – збуњено промрмља Сава избегавајући да призна да није прочитао причу.

- Како ниси приметио? – зачуди се Цаца, па настави гласом који више није био тако пријатан. – Зар се не сећаш да се пре десетак година навелико причало да је наш Пера, наводно, написао сатиру о једном новокомпонованом бизнисмену, да је то разгласио по чаршији и да је на крају, пошто му је дотични бизнисмен, наводно, дао пет хиљада евра, поцепао рукопис?

- Сећам се тог трача.

- То је, наравно, безочна клевета, наш Пера је чист као суза и можеш мислити како би се осећао кад би тај трач видео у листу који је сам основао и дуго уређивао!

- Да, то би било стварно ружно – сложи се Сава. – А што се Мишко окомио ња њега?

- Из чистог интереса – спремно одговори Цаца. - Обојица претендују на годишњу награду, па пошто су Перине шансе много веће, Мишко се сетио тог трача у нади да ће тако натерати чланове жирија да одустану од Пера. Надам се да сад схваташ да ту пасквилу нипошто не смеш да објавиш!

За Саву је Цацина жеља исто што и закон, тако да је одмах позвао секретара и наложио му да сторнира Мишкову сатиру и уместо ње пусти неку Чеховљево причу. Кад му је Бобан рекао да је већ обавестио Мишка да ће бити на насловној страни, он се озбиљно намршти и наљути.

- Ех, Бобане, Бобане! Вечито касниш, а кад не треба –пожуриш! Зовни га опет, па му кажи да су два члана Редакције против, јер сматрају да то није прича, него пасквила уперена против нашег бившег уредника.

- Океј, шефе, биће како ви кажете!

Одбацивањем Мишкове приче, Сава је себи приредио двоструко задовољство. Прво, реванширао се Мишку, који је не тако давно одбио један његов текст, друго, изашао је у сусрет Цаци, која га је задужила за читав живот. Пре десет година, кад је због једне сатиричне песме добио отказ у матичној кући и кад су му сви окренули леђа, она се дрзнула да му пружи руку спаса. Позвала га је у министарство – у то време била је на врхунцу моћи – и рекла му да да бира: воља га да буде заменик уредника у „Бичу“, воља га да буде заменик уредника библиотеке „Аморове стреле“. Сатиричари су онда били у великој моди, били су мажени и слављени, и он се без много размишљања одлучио за „Бич“, у коме је касније, уз Цацину помоћ, постао и главни уредник. У међувремену, ствари су се промениле: власти су постале отпорније на сатиру, изградиле су имунитет, више не наседају на провокације и не прогоне сатиричаре. С друге стране, народ се засити политике и сатире и ужелео љубави, тако да сад „Аморове стреле“ имају много већи тираж од „Бича“.

Савин сентиментални излет у прошлост грубо је нарушила упорна звоњава телефона. Предосећајући ко га зове, дуго није хтео да се јави, али на крају је изгубио живце и укључио спикерфон. Сиктавим гласом Мишко га је оптужио за сва зла овог света, почев од гушења слободе изражавања па све до бескрупулозног гажења основних људских права. У жељи да спусти тензије, Сава слага да је он лично био за објављивања његове приче, али Мишко га прекиде и настави да сикти.

- А тај исти Пера, којег ти штитиш, објавио је у последњем броју своје „Камције“ пасквилу о сатиричару који ради за полицију и тој протуви дао је моје иницијале!... Значи, „Камција“ може да клевете, а „Бич“ не сме ни истину да објави!...

- Чекај, човече, чекај! – прекиде га Сава. - Прво „Бич“ не може да се спушта на ниво „Камције“, друго, на Редакцији смо закључили да није тренутак да ми, сатиричари, пљујемо по себи и да сами себи пуцамо у ноге.

- Какав тренутак, какви бакрачи?! Нисмо ми неки надљуди, и ми грешимо, ко и сви други смртници, и то не треба крити!

- У праву си, али наши читаоци сматрају да смо ми непорочни, верују нам и заклињу се у нас. Малочас ми се јавио неки Станислав из Зајечара, хвали нас на сва уста и каже да смо му ми једина утеха. Не можемо све да укаљамо, треба нешто да остане чисто... да људи имају неку наду.

- Лепо си то срочио, али овог пута то ти неће помоћи – леденим гласом настави Мишко. - Ако не објавиш моју причу, ја ћу моментално алармирати демократску јавност, оформићу Савез за спас српске сатире и позваћу грађане на масовне уличне протесте... Дићи ће се и младо и старо, ујединиће се власт и опозиција и цунами оправданог народног гнева збрисаће са лица земље и тебе и ту твоју вукојebinу од редакције!

Мишко у чаршији ужива углед човека с којим се не треба качити, јер га красе поган језик и силецијско понашање. Уз то, има брата који води једну малу, али агресивну политичку странку и тај без сумње може да доведе своје присталице и да направи ршум у Редакцији. Знајући све то, Сава одлучи да не искушава судбину, него да прихвати ултиматум. Стога одмах позва Бобана, послужи га вискијем и саопшти му да је променио одлуку.

- Малочас сам пажљиво прочитао Мишкову причу – објасни, трљајући врхове прстију - и нисам нашао ништа страшно у њој. Наравно, упућени ће укапирати да се ту алудира на нашег бившег уредника, али таквих је мало, па ће и штета бити мала. Према томе, објавићемо Мишкову причу, само ћеш је мало скрајнути, да не бode очи.

Као сви добри секретари, Бобан је прислушкивао разговоре свога шефа, знао је каквим је све притисцима изложен, па није ништа питао, само га је сажалјиво погледао и рекао.

- Океј, шефе, не морате ништа да ми објашњавате, биће како ви кажете.

Мудром и флексибилном уређивачком политиком Сава је себи обезбедио миран и лагодан живот. Избегавао је неуротичне сараднике и сувише радикалне текстове и држао је на одстојању како власт, тако и опозицију. За десет година уредниковања није имао много непријатних и тешких дана, али јутрос се нашао у необичној ситуацији да лавира између два сатиричара, па се уморио и изнервирао преко сваке мере. Зато је после разговора са секретаром пожурио да искључи оба телефона рачунајући да ће тако избећи нове позиве и да ће се мало одморити. Међутим, испоставило се да је то рачун без крчмара. Десетак минута касније, без најаве и без куцања, у кабинет је улетела зајапурена и разјарена Цаца.

- Не могу да верујем да си решио да пустиш Мишкову пасквилу! – повикала је с прага. – Кажи ми да то није истина!

- Морао сам, Цацо – рече Сава, устајући да се поздрави - Мишко ми је запретио да ће сазвати конференцију за штампу и да ће ме ставити на стуб срама!

- Па шта ако ти је запретио? Ваљда сам ти ја преча од њега! Не могу да верујем да си тако брзо заборавио колико сам ја учинила за тебе и твоју породицу!

- Нисам, Цацо, заборавио! Веруј ми, чим смо завршили разговор, наложио сам Бобану да избаци ту пасквилу, али Мишко се поново јавио и запретио ми је да ће организовати уличне протесте и да се неће смирити док мене и моју вукојебину од редакције – то су његове речи! - не збрише са лица земље...

Ту Сава извуче флашу вискија, у нади да ће тако одобровољити гошћу, али она настави претећим тоном.

- Знаш ли ти, човече, да је довољна једна моја реч па да останеш без посла до краја живота?

- Знам ја, Цацо, да си ти свемоћна, али знам и да си добрица и да нећеш злоупотребити моћ коју имаш – помирљивим тоном рече Сава.

- За добре сам добрица, а за зле сам злица! – оштро узврати Цацо. - Ако објавиш ту пасквилу, нећу бирати средства. Ја сам те уздигла у небеса, ја ћу те и спустити на земљу!

Испративши Цацу, Сава се сручи у фотељу, затвори очи и рукама прекри лице. Суочен са Цациним претњама, први пут је зажалио што пре десет година није прихватио место уредника „Аморових стрела“. Да је онда био паметнији, сад би имао много већу плату и не би имао проблема са Мишком и Цацом. И не би морао, притеран уза зид, да доноси одлуку од које ће зависити не само он, него и његова породица.

У потрази за најбезболнијим решењем, Сава обигра седам пута око писаћег стола, па у осмом кругу радосно узвикну.

- Еурека!... Како се тога раније нисам сетио?

Затим, видно опорављен и охрабрен, укључи спикерфон, па се обрати се Бобану очинским гласом.

- Бобане-сине, слушај ме пажљиво! Мрачне силе уротиле су се против нашег „Бича“, нема нам друге него да одустанемо од празничног броја и да га моментално пошаљемо у рециклажу! Кад обавиш тај задатак, предузми мере да се уштеђене паре поделе запосленима на име бонуса за предстојеће празнике!